

Для діяльності з легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні характерне так зване “самовідмивання”, оскільки після одного випадку у 2011 р. “професійного відмивання” в наступні роки це явище не було зафіксовано, тобто існує така тенденція, що особа, яка вчинила предикатний злочин, надалі сама займається легалізацією отриманих злочинним шляхом коштів.

Основними напрямками вдосконалення системи запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом можуть стати:

– забезпечення повернення із-за кордону коштів та активів, одержаних злочинним шляхом унаслідок операцій з легалізації (відмивання) коштів відповідно до рекомендацій ООН, Світового банку та ініціативи StaR ;

– відповідно до стандартів FATF від 16.02.2012 р., включення до переліку предикатних кримінальних правопорушень ухилення від сплати податків, та внесення відповідних змін до ст. 209 Кримінального кодексу України;

– посилення державного контролю за фінансовими операціями публічних осіб України;

У зв'язку із цим актуальним є запровадження на державному рівні рекомендацій Типологічного звіту FATF щодо конкретних факторів ризику, пов'язаного з легалізацією (відмиванням) доходів від корупції, що був підготовлений міжурядовою організацією, яка займається виробленням світових стандартів у сфері протидії відмиванню злочинних доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення – Групою розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). [7, с. 1630]

Список літератури:

1. Молчанова Т., Некрасов В., Корсун С., Усатый Г. Противодействие отмыванию денег: украинско-российский опыт: Монография – К.: КНТ, 2007. – 238 с.

2. Воронова Л.К. Финансовое право : учеб.пособ. [для студентов юрид. вузов и факультетов] / Л.К. Воронова, И.Е. Криницкий, Н.П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2006. – 3

3. Користін О.Є. Відмивання коштів: теоретико-правові засади протидії та запобігання в Україні. Монографія – К.: ВАТ “Поліграфкнига”, 2007.- 448 с.

4. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua/>

5. Financial flows linked to the production and trafficking of Afghan opiates. FATF Report (June, 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf>

6. Солодников С.А. Терроризм и организованная преступность : монография /С.А. Солодников. – М. : ЮНИТА-ДАНА : Закон и право, 2008. – 173 с.

7. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) : Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 28.08.2001 р. № 1124 (зі змінами від 20.04.2004 р.) //Офіційний вісник України. № 35. – Ст. 1630.

Богдан ЛУЦІВ

*д.е.н., професор, завідуючий кафедрою банківського менеджменту та обліку
Тернопільський національний економічний університет*

ЩОДО ПОСИЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Загальновідомо, що бюджетна політика у багатьох країнах світу стала одним із вагомих інструментів регулювання інвестиційної активності на макроекономічному рівні. Впродовж останніх років в Україні реалізація бюджетної політики була

спрямована на формування сприятливого макроекономічного середовища, здійснення послідовних та ефективних заходів у податково-бюджетній сфері, забезпечення стабільності державних фінансів тощо. Тому не випадково різні аспекти використання бюджетних важелів у розбудові демократичного суспільства завжди були предметом досліджень наукової спільноти. На усіх етапах розвитку економічної системи ці фінансові важелі посідали визначальне місце не лише як інструменти державного регулювання, а однозначно й джерело економічного зростання, зважаючи на їх взаємозалежність і взаємообумовленість використання у виробництві та соціальній сфері. За свідченням фінансової статистики, найбільший рівень видатків на економічну діяльність (як частки від ВВП та частки у структурі видатків зведеного бюджету України) мав місце в 1994р. – 21,7% та 48,3% відповідно. На цьому тлі досить контрастують ці ж показники у 2014 р. – 3,2% та 10,2% відповідно [1,5].

Що стосується структури державних видатків, то їх частка є індикатором тієї чи іншої функції держави. За останні п'ять років одним із пріоритетів у сфері видатків бюджетів є соціальне спрямування бюджету. Через це зростання бюджетних коштів відбувається за такими напрямками як загальнодержавні функції, соціальний захист та соціальне забезпечення, міжбюджетні трансфери. Можемо стверджувати, що головні інструменти бюджетної політики – видатки мають переважно адміністративний характер.

При дослідженні впливу державних важелів на економічне зростання суспільства окрему увагу слід сфокусувати на бюджетне інвестування. Основним державним джерелом для фінансування інвестицій є кошти Державного бюджету України; кошти місцевих бюджетів у вигляді капітальних видатків. З позицій предметної спрямованості, такі видатки бюджету мають інвестиційну скерованість, направлену на: фінансування фундаментальних та прикладних наукових досліджень; фінансування галузей економіки; фінансування соціально-культурних закладів і заходів; фінансування міжнародної діяльності; інші витрати в виплати.

Бюджетні інвестиції спрямовуються в основні фонди і нематеріальні активи, зі створенням державних запасів і резервів, та включають затрати на нове будівництво і розвиток діючих об'єктів державної власності, інвестиційні субсидії, довгострокові бюджетні кредити і державні гарантії інвесторам, що фінансують високоефективні інвестиційні проекти. Загалом, сукупність цих видатків формує бюджет розвитку України.

Якщо проаналізувати фактичне виконання плану за державними інвестиційними (капітальними видатками), то можемо виявити, що за останні роки жодного разу план не виконувався, ні за державним, ні за місцевими бюджетами [3]. Звідси, цілком очевидний висновок: державні (бюджетні) кошти на відміну від інших джерел (власних та кредитів банків) за останні десять років були не ефективними, і як результат – не стали для економіки України дієвим важелем активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Центральною проблемою у сфері використання бюджетних важелів в економічному зростанні суспільства стало скорочення реальних обсягів капітальних вкладень за рахунок бюджету. Таке явище негативно впливає на формування фінансового потенціалу держави та інших суб'єктів господарювання.

Незважаючи на те, що реальне збалансування бюджету зазвичай має охоплювати як підвищення дисципліни надходжень, так і раціоналізацію бюджетних видатків, на практиці урядові рішення в бюджетній сфері концентрувалися майже виключно

навколо забезпечення належних надходжень до державного та місцевих бюджетів на фінансування відповідних видатків.

Бюджетна політика досі не стала механізмом реалізації державної стратегії у сфері структурних реформ, а значна частина рішень у сфері бюджетної політики підпорядковується не стратегічним економічним міркуванням, а є предметом зовнішнього і внутрішнього політичного торгу. Встановлюючи пріоритетом соціальну спрямованість бюджетних видатків та орієнтуючись на завдання мінімізації дефіциту бюджету, уряд, на жаль, обмежує інвестиційну функцію бюджету, що гальмує оновлення економіки і запровадження інновацій. Як результат – низька ефективність використання бюджетних важелів, структурні деформації середовища ринкової координації та значні дисбаланси розвитку національної економіки, завдали суттєвого негативного впливу на інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання.

Серед позитивних тенденцій використання важелів в активізації інвестиційного процесу, на наш погляд, має стати і запровадження механізму профіцитного фінансування інвестиційних програм. Це новий потенційно високоефективний інструмент бюджетної політики, прийнятої у 2011 р. нової редакції Бюджетного кодексу. У випадку гострої нестачі фінансування із державного та місцевих бюджетів варто активізувати діяльність із створення в Україні державних фондів розвитку або національних інвестицій.

Список літератури:

1. Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік». Рахункова палата України, 2014. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ac-rada.don.ua/control/main/uk/public/cateqou/412>.
2. Державна фінансова політика економічного розвитку [Текст] /В.В.Зимовець; [відп.ред. А.І.Даниленко]; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. – К.: ІЕП НАНУ, 2010. - 355 с.
3. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України. Міністерство фінансів України. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publik/artiche?_id=3643858 cat-id=77440.
4. Кириленко О.П. Теорія і практика бюджетних інвестицій /О.П.Кириленко, Б.С.Малиняк. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 288 с.
5. Показники виконання бюджету України. Аналітичні дані Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publik/artiche?cat-id=77643>.

Марія МАРУСИН

*студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Малахова О. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ТІНЬОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Останнім часом ситуація на валютному ринку залишається вкрай напруженою. Національний банк після істотного падіння валютних резервів з початку року істотно знизив свою присутність на валютному ринку і посилив адміністративний контроль над курсоутворенням, що фактично призвело до розквіту тіньового валютного ринку та різноманіттю валютних курсів.